

УДК 330.351:621.311
JEL: H51; R23
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2026-2-70-79>

ПРОБЛЕМАТИКА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ В СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЯХ*

©2026 ІВАНОВ Ю. Б., БЕЛІКОВА Н. В., ПОЛЯКОВА О. Ю.

УДК 330.351:621.311
JEL: H51; R23

Іванов Ю. Б., Белікова Н. В., Полякова О. Ю. Проблематика державного регулювання розвитку зеленої економіки в сучасних наукових публікаціях

У сучасному науковому середовищі зберігається дискусійність щодо ефективності окремих регуляторних механізмів, співвідношення державного регулювання та саморегулювання бізнесу, балансу між економічним зростанням і екологічними обмеженнями, а також щодо ролі соціально-культурних чинників у процесі «озеленення» економіки. Більшість сучасних досліджень акцентує увагу на технологічних і фінансових інструментах, тоді як інституційні та поведінкові аспекти залишаються менш розробленими. У цьому контексті актуалізується потреба систематизації сучасних наукових підходів до державного регулювання розвитку зеленої економіки, виявлення ключових тенденцій і суперечностей у дослідженнях, а також визначення напрямів подальшого наукового пошуку. Метою даної статті є узагальнення та критичний аналіз сучасних наукових публікацій, присвячених проблематиці державного регулювання розвитку зеленої економіки, з метою виокремлення основних дослідницьких напрямів, інструментів державного впливу та перспектив їх адаптації в умовах національної економіки. Виділено два загальні напрями наукових досліджень: напрям, присвячений теоретичному підґрунтя розвитку зеленої економіки, та напрям, присвячений проблематиці використання практичного інструментарію державного регулювання розвитку зеленої економіки. Здійснено аналіз наукового ландшафту досліджень, присвячених проблематиці державного регулювання розвитку зеленої економіки за ключовими термінами, що найчастіше зустрічаються в публікаціях. Визначено, що ключовими термінами, які найбільш часто зустрічаються в публікаціях, є: промисловість, зелені технології, технологія, ефективність використання природних ресурсів, політик, система, ціль сталого розвитку, зміна клімату. Сукупність цих термінів відображає інституційно-технологічну спрямованість досліджень розвитку зеленої економіки.

Ключові слова: державна підтримка, державне регулювання, зелена економіка, зелені податки, низьковуглецева металургія заліза, циркулярний підхід, інструменти державної підтримки.

Рис.: 3. **Табл.:** 5. **Бібл.:** 16.

Іванов Юрій Борисович – доктор економічних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України (пров. Інженерний, 1а, 2 пов., Харків, 61166, Україна)

E-mail: yuriy.ivanov.ua@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5309-400X>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2479901>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57414571500>

Белікова Надія Володимирівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту, логістики та інновацій, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (просп. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна), вчений секретар Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України (пров. Інженерний, 1а, 2 пов., Харків, 61166, Україна)

E-mail: nadezdabelikova@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5082-2905>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57211268098>

Полякова Ольга Юріївна – кандидат економічних наук, доцент, завідувачка відділу макроекономічної політики та регіонального розвитку, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пров. Інженерний, 1а, 2 пов., Харків, 61166, Україна)

E-mail: polya_o@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-8207-3198>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/F-3460-2015>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57195496140>

UDC 330.351:621.311

JEL: H51; R23

Ivanov Yu. B., Bielikova N. V., Poliakova O. Yu. The Issues of State Regulation of Green Economy Development in Contemporary Scientific Publications

In the contemporary scientific environment, debates persist regarding the efficiency of individual regulatory mechanisms, the balance between State regulation and business self-regulation, the trade-off between economic growth and environmental constraints, as well as the role of socio-cultural factors in the process of greening the economy. Most recent studies focus on technological and financial instruments, while institutional and behavioral aspects remain less explored. In this context, there is a need to systematize current scientific approaches to State regulation of green economy development, identify key trends and contradictions in the research, and outline directions for further scientific research. The aim of this article is to summarize and critically analyze contemporary scientific publications addressing the issues of State regulation of green economy development, with the goal of identifying the main research directions, State intervention instruments, and prospects for their adaptation within the national economy. Two main directions of scientific research are distinguished: one focusing on the theoretical foundation of green economy development, and the other focusing on the practical instruments of State regulation in green economy development. An analysis of the research landscape concerning State regulation of green economy development has been conducted, based on the key terms most frequently encountered in publications. It has been determined that the key terms most frequently found in publications are: industry, green technolo-

gies, technology, natural resource use efficiency, policy, system, sustainable development goal, climate change. The combination of these terms reflects the institutional-technological focus of research on the development of the green economy.

Keywords: State support, government regulation, green economy, green taxes, low-carbon iron metallurgy, circular approach, instruments of State support.

Fig.: 3. **Tabl.:** 5. **Bibl.:** 16.

Ivanov Yuriy B. – D. Sc. (Economics), Professor, Chief Research Scientist of the Research Centre for Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (2 floor 1a Inzhenernyi Ln., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: yuriy.ivanov.ua@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5309-400X>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2479901>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorid=57414571500>

Bielikova Nadiia V. – D. Sc. (Economics), Professor, Professor of the Department of Management, Logistics and Innovation, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine), Academic secretary of the Research Centre for Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (2 floor 1a Inzhenernyi Ln., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: nadezdabelikova@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5082-2905>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorid=57211268098>

Poliakova Olha Yu. – PhD (Economics), Associate Professor, Head of the Department of Macroeconomic Policy and Regional Development, Research Centre for Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (2 floor 1a Inzhenernyi Ln., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: polya_o@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-8207-3198>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/F-3460-2015>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorid=57195496140>

Сучасні умови розвитку економік країн світу та їх регіонів, зокрема глобальні кліматичні зміни, посилення ресурсних обмежень, зростання енергетичних ризиків та трансформація світових економічних моделей, зумовлюють необхідність переосмислення підходів до державного регулювання соціально-економічного розвитку. Концепція зеленої економіки, що передбачає поєднання економічного зростання з екологічною безпекою, ресурсоефективністю та соціальною справедливістю, поступово перетворюється з теоретичної конструкції на стратегічний орієнтир державної політики більшості країн світу. Особливої актуальності ця проблематика набула після активізації міжнародних кліматичних ініціатив, реалізації положень Паризької угоди та впровадження European Green Deal [1–3], що суттєво вплинуло на трансформацію економічних політик у глобальному та регіональному вимірах.

Проблематика державного регулювання розвитку зеленої економіки представлена у публікаціях С. Magazzino та ін. [4], L. Ni та ін. [5], N. Graham [6], R. Hnini та ін. [7], Md. M. Rahman, Md. E. Hossain [8] та ін. Проте, незважаючи на значну кількість публікацій, у науковому середовищі зберігається дискусія

щодо ефективності окремих регуляторних механізмів, співвідношення державного регулювання та саморегулювання бізнесу, балансу між економічним зростанням і екологічними обмеженнями, а також щодо ролі соціально-культурних чинників у процесі «озеленення» економіки. Більшість досліджень акцентує увагу на технологічних і фінансових інструментах, тоді як інституційні та поведінкові аспекти залишаються менш розробленими.

У цьому контексті актуалізується потреба систематизації сучасних наукових підходів до державного регулювання розвитку зеленої економіки, виявлення ключових тенденцій і суперечностей у дослідженнях, а також визначення напрямів подальшого наукового пошуку.

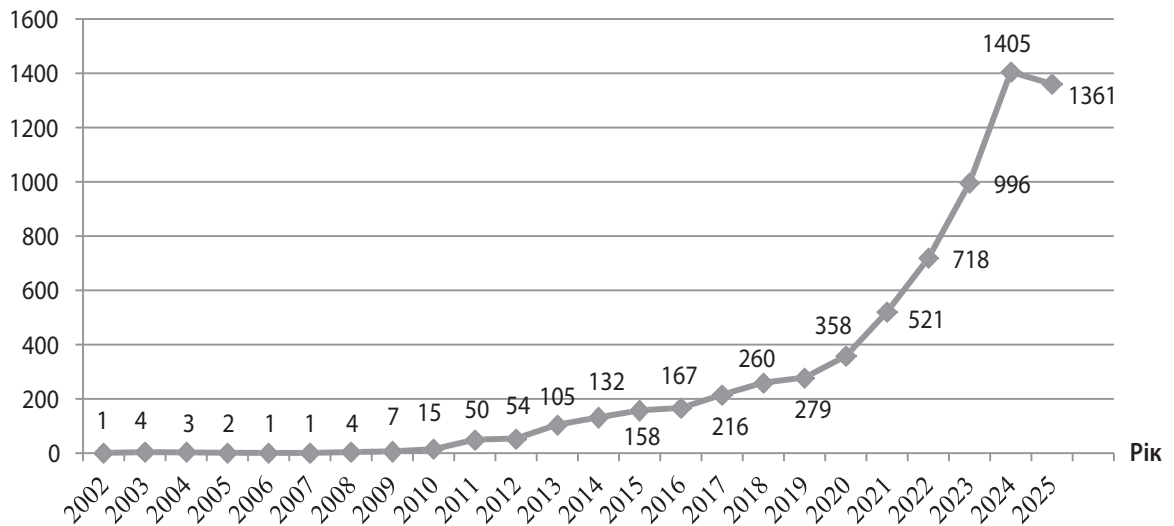
Метою даної статті є критичний аналіз та узагальнення сучасних наукових публікацій, присвячених проблематиці державного регулювання розвитку зеленої економіки, з метою виокремлення основних дослідницьких напрямів, інструментів державного впливу та перспектив їх адаптації в умовах національної економіки.

Пошук у наукометричній базі Scopus за ключовими словами "Regulation", "Green Economy", "Development" показав 6927 наукових публікацій, розподілених за роками таким чином (рис. 1).

З рис. 1 видно, що у 2002–2010 рр. проблематика державного регулювання розвитку зеленої економіки перебувала на стадії становлення, кількість публікацій була поодиноким, від 1 до 7

* Стаття підготовлена за рахунок бюджетних коштів, спрямованих на забезпечення проведення державними науковими установами наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок за результатами державної атестації за НДР «Комплексне наукове дослідження обґрунтування напрямів розвитку низьковуглецевої металургії заліза в контексті циркулярної економіки» № д. 0125U003723.

Кількість наукових публікацій, од.

Рис. 1. Розподіл кількості наукових публікацій, присвячених проблематиці державного регулювання розвитку зеленої економіки в наукометричній базі Scopus у 2002–2025 рр.

Джерело: авторська розробка.

на рік. Але, починаючи з 2011 р., спостерігається більш відчутне зростання наукової уваги до даної теми, що може бути пов'язане з активізацією глобальних дискусій щодо сталого розвитку та впровадженням міжнародних кліматичних угод та іншими чинниками. Приблизно у 2020 р. розпочався період стрімкого зростання кількості наукових публікацій, що свідчить про активізацію дискурсу щодо зеленої трансформації економіки після пандемії COVID-19, вплив Європейського зеленого курсу та загальне посилення уваги наукової спільноти до питань енергетичної безпеки, кліматичних ризиків та державної політики в умовах геополітичної нестабільності.

Розглянемо окремі наукові праці, присвячені проблематиці державного регулювання розвитку зеленої економіки більш докладно. Умовно можна виділити два загальні напрями наукових досліджень:

- ✦ напрям, присвячений теоретичному підґрунтя розвитку зеленої економіки [4–6];
- ✦ напрям, присвячений проблематиці використання практичного інструментарію державного регулювання розвитку зеленої економіки [7–16].

На рис. 2 представлено візуалізацію наукового ландшафту досліджень, присвячених проблематиці державного регулювання розвитку зеленої економіки за ключовими термінами, що найчастіше зустрічаються в публікаціях.

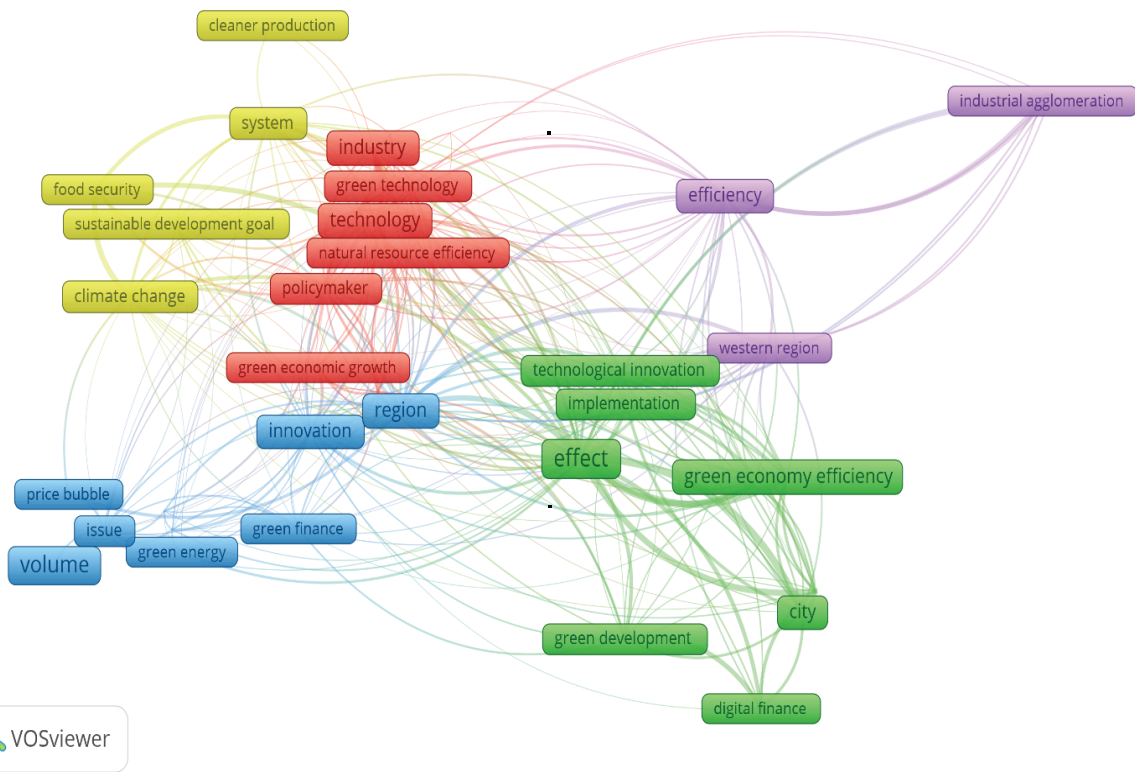
Отже, ключовими термінами, які найбільш часто зустрічаються в публікаціях, є: промисловість, зелені технології, технологія, ефективність

використання природних ресурсів, політик, система, ціль сталого розвитку, зміна клімату. Сукупність цих термінів відображає інституційно-технологічну спрямованість досліджень розвитку зеленої економіки. Зокрема, багато публікацій зосереджені на ролі державної політики, впровадженні екологічних технологій, ефективності використання ресурсів і досягненні цілей сталого розвитку.

Також у рамках першого напрямку можна виділити групу досліджень, що репрезентує економіко-фінансовий аспект розвитку зеленої економіки, такі як питання зеленого фінансування, інвестицій у відновлювану енергетику, управління ризиками. Деякі дослідження зосереджуються на результативності політики зеленої економіки, зокрема в міських системах і цифрових фінансах, враховуючи вплив діджиталізації на ці процеси.

У частині публікацій, згідно з рис. 2, розглядається просторово-регіональний аспект розвитку зеленої економіки, а саме – як індустріальна концентрація та агломерація впливають на ефективність зеленої економіки.

Розглянемо окремі наукові публікації в рамках першого напрямку, присвяченого теоретичному підґрунтя розвитку зеленої економіки. С. Magazzino та ін. [4] наводять тлумачення терміна «зелений розвиток», який охоплює «зелену економіку», яка, своєю чергою, включає «зелене зростання». Автори зазначають, що хоча дані терміни подібним чином інтегрують діяльність у сфері розвитку з урахуванням екологічних факторів, вони відрізняються рівнем охоплення. «Зелений

Рис. 2. Візуалізація наукового ландшафту проблематики державного регулювання розвитку зеленої економіки за допомогою VOSviewer

Джерело: авторська розробка.

розвиток» спрямований на інфраструктурні аспекти, «зелена економіка» охоплює економічні сектори, а «зелене зростання» зосереджується на економічних підсекторах та мікроекономічній сфері. Вони включають інші елементи, такі як «зелений бізнес», «зелена торгівля», «зелене фінансування» та «зелений уряд», що разом сприяє рівню сталості суспільства [4].

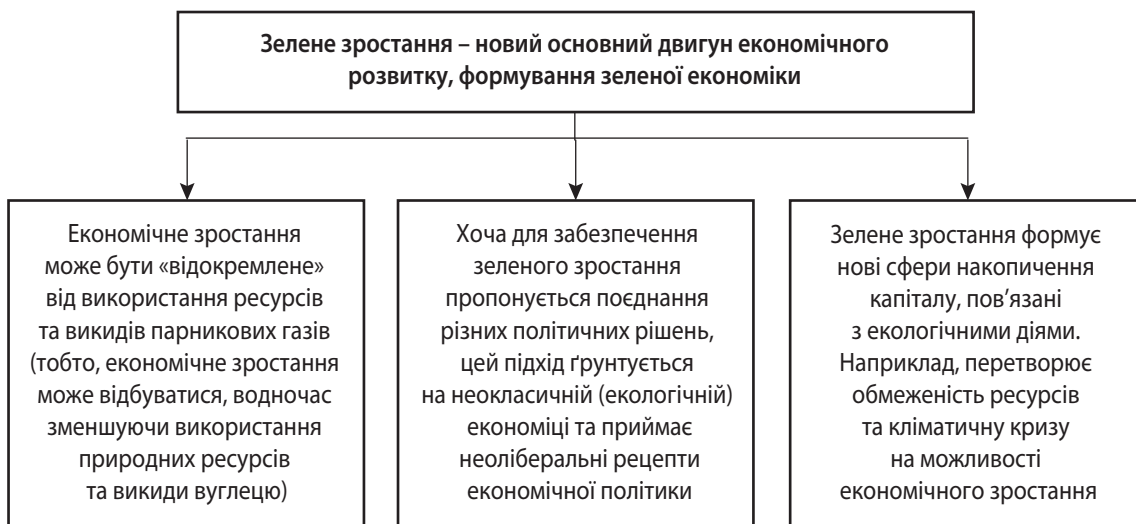
L. Ni та ін. [5] визначили шість основних теорій, на надбаннях яких ґрунтуються дослідження державного регулювання зеленої економіки та сталого розвитку: теорія командно-контрольного регулювання; теорія екологічної модернізації; теорії технологічних інноваційних систем; теорії соціального конструювання технологій; теорії людського капіталу та ресурсорієнтованої теорії. На цьому теоретичному підґрунті автори [5] запропонували три гіпотези щодо взаємозв'язків між державним екологічним регулюванням і сталим розвитком й зеленою економікою. Зокрема, було доведено, що екологічне регулювання та «зелений» капітал відіграють важливу роль у забезпеченні сталого розвитку. Перевірені та доведені гіпотези про те, що екологічне регулювання позитивно впливає на зелені технології та про те, що «зелений» людський капітал позитивно впливає на зелені технології.

N. Graham [6], досліджуючи картування мережі планування політики зеленого зростання Канади, аналізує походження та основні принципи концепції зеленого зростання, відзначаючи її тісний зв'язок із зеленою економікою (рис. 3). При цьому автор [6] доходить до висновку, що досвід Канади підкреслює нездатність «зеленого» зростання порушити вкорінені інтереси до викопного палива, що робить дану концепцію суто теоретичною.

З а другим напрямом досліджень, у роботі R. Nnini та ін. [7] розглядається роль зелених податків, як одного з базових інструментів державного регулювання розвитку зеленої економіки, в процесі зміцнення державної політики для сприяння енергоефективності. Зокрема, автори виділяють такі передумови для розвитку зелених податків у всьому світі [7]:

- ✦ виснаження запасів викопного палива;
- ✦ посилення змін клімату та проблеми, що цей процес супроводжують;
- ✦ актуалізація необхідності переходу на більш екологічно чисті джерела енергії.

Сутність зелених податків полягає в їх спрямованості на інтерналізацію зовнішніх витрат на забруднення, заохочуючи підприємства та приват-

Рис. 3. Основні риси зеленого зростання за N. Graham

Джерело: складено за [6].

них осіб до впровадження чистіших технологій та зменшення марнотратного споживання [7]. Автори наводять таку типологізацію зелених податків (табл. 1).

У роботі [7] також проаналізовано кейси позитивного світового досвіду застосування зелених податків різними країнами світу (табл. 2).

Rahman Md. M., Hossain Md. E. [8] наводять описові оцінки впливу різних інструментів державного регулювання на зелену економіку, підкреслюючи, що хоча всі вони мають позитивний зв'язок із зеленою економікою, при застосуванні кожного інструмента можуть виникнути певні проблеми (табл. 3).

У даній роботі також наведено результати застосування гібридного методу SEM – ANN (*Structural Equation Modeling – Artificial Neural Network*) для виявлення причинно-наслідкових зв'язків та нелінійних залежностей між основними інструментами державного регулювання та розвитком зеленої економіки [8] (табл. 4).

У роботі S. S. Alharbi та ін. [9] розглядається зв'язок між зеленими фінансами та розвитком відновлювальної енергетики в контексті рекомендацій до розроблення державної політики підтримки зеленої економіки. На базі даних за 44 країнами світу було встановлено, що змінні відновлюваної енергії та зеленого фінансування мають значну перекресну варіацію. Таким чином, автори роблять висновок, що зелене фінансування значно сприяє загальному виробництву відновлюваної енергії, енергії з біомаси та не з біомаси в короткостроковій та довгостроковій перспективі. Ці висновки є стійкими до врахування різних детермінант ви-

робництва відновлюваної енергії з боку попиту та пропозиції, включно з викидами на душу населення, відкритістю торгівлі, ВВП на душу населення та іншими показниками. Однак автори також стверджують, що існуючий запас інноваційної культури також може бути додатковим рушієм для відновлюваної енергетики. Це пояснюється тим, що існує взаємна взаємозалежність між інноваційними процесами та фінансами.

D. Kolcava, T. Bernauer [10] дослідили роль саморегулювання на рівні ініціатив приватного сектора в трансформації економіки в бік її «озеленення» на даних репрезентативної вибірки швейцарського населення виборців ($N = 1677$). Було доведено, що регуляторні вподобання громадян залежать від сприйняття відносин між фірмами та державою. Сприйняття синергетичних відносин корелює з підтримкою саморегулювання фірм. Сприйняття відносин ґрунтується на переконаннях щодо мотивації корпорацій бути «зеленими». Узагальнені результати дослідження представлені в табл. 5.

Отже, приватний сектор та загальна екологічна культура країни відіграють значну роль в озелененні економіки.

Zhang D. та ін. [11] розглянули асиметричний вплив інвестицій у відновлювану енергетику в країнах G-20 та дійшли висновку, що існує дефіцит фінансових ресурсів для досягнення вуглецевої нейтральності, а вплив зеленого фінансування на охорону навколишнього середовища є позитивним. Так, результати показали, що викиди CO₂ в навколишнє середовище зменшуються завдяки зеленому фінансуванню, інвестиціям у відновлювану енергетику та технологічним інноваціям,

Типологізація зелених податків у контексті державного регулювання розвитку зеленої економіки та енергоефективності

Тип податків	Сутність
Вуглецеві податки	Спрямовані на вміст вуглецю у викопному паливі, передбачають штрафи за викиди CO ₂
Енергетичні податки	Ширші податки, що застосовуються до енергії, а не обмежуються вуглецевою інтенсивністю палива, роблять енергію дорогою для споживання і, таким чином, мотивують як промисловий, так і житловий сектори до підвищення енергоефективності
Податки на електроенергію	Історично цей тип податків був призначений регуляторами для запобігання втратам енергії та для стимулювання інвестицій в енергозберігаючі технології на рівні споживання підприємствами та населенням, а також інвестицій в енергоефективні прилади та обладнання
Податки на транспортні засоби та плата за затори	Ці фіскальні заходи були запроваджені безпосередньо для зменшення впливу транспорту на навколишнє середовище. Податок на транспортні засоби має на меті спонукати споживачів купувати енергоефективні транспортні засоби, тоді як плата за затори покращує стан внутрішніх районів міста, уникаючи заторів і, таким чином, забруднення

Джерело: складено за [7].

Досвід застосування зелених податків різними країнами світу

Країна	Досвід і переваги застосування зелених податків
Нордичні країни (Швеція, Данія, Норвегія)	Раннє запровадження вуглецевих податків покращило енергоефективність і зменшило викиди парникових газів. Існують дослідження, які показують, що ці країни досягли суттєвих екологічних переваг без будь-якого значного негативного впливу на економічне зростання. Результат, який можна пояснити ретельно розробленою політикою та стратегіями переробки відходів
Велика Британія	Запровадження граничної ціни на вуглець для виробництва електроенергії значно сприяло закриттю вугільних електростанцій. Було зменшено викиди вуглецю, водночас підтримувалися інвестиції у відновлювані джерела енергії, надаючи чіткі докази перспективності зелених податків для здійснення структурних змін в енергетичному секторі. Крім того, інструменти зелених податків значно посилили інновації у Великій Британії та інших країнах Великої сімки
Китай	Китайський приклад підкріплений чіткими доказами того, як фіскальна політика може стимулювати масштабну промисловість або промислово трансформувати. Зелені податки привели до розвитку зеленої економіки, що мало значний вплив на різні регіони Китаю. Крім того, політика зелених податків Китаю зменшила викиди парникових газів та посилила інновації в галузі зелених технологій

Джерело: складено за [7].

тоді як ці викиди збільшуються під впливом таких факторів, як економічне зростання, споживання енергії, торгівля та прямі іноземні інвестиції. Під інструментами зеленого фінансування автори [11] розуміють «зелені» цінні папери, «зелені» кредити та «зелені» інвестиції.

І. Kolupaieva та М. Lindahl [12] зазначають, що уряд має вирішальне значення для розвитку зеленої, а ширше – циркулярної економіки. При цьому найбільшої ефективності можна досягти при поєднанні зусиль суспільства та держави у процесі зеленої трансформації. Автори пропонують роз-

робляти адаптовану політику щодо ефективності використання ресурсів, зеленого фінансування та цифрової трансформації, виступаючи за зміцнення мереж акціонерів для просування сталих практик циркулярної економіки в Україні.

К. Hartley та ін. [13] пропонують комплексну систему політики циркулярної економіки, побудовану з урахуванням досвіду країн ЄС, яка складається з понад 100 політичних інструментів та покликана забезпечити перехід від поточної «лінійної економіки «бери-виготовляй-утилізуй»» (N. M. P. Vocken та ін. [14]) до циркулярної еконо-

Вплив інструментів державного регулювання на зелену економіку

Інструмент	Опис впливу	Можливі проблеми
Зелені податки	Роблять екологічно шкідливу поведінку дорожчою, стимулюють підприємства та окремих осіб до впровадження більш екологічно чистих практик. Ця зміна в поведінці підтримує розвиток зеленої економіки, заохочуючи інвестиції в чисті технології, відновлювану енергію та ефективне використання ресурсів	Якщо зелені податки встановлені занадто високими, без надання життєздатних альтернатив або підтримки переходу до більш екологічних практик, вони потенційно можуть «задушити» економічне зростання або призвести до несправедливих результатів, особливо впливаючи на населення з низьким рівнем доходу
Зелена логістика	Зосереджується на оптимізації логістичних операцій для зменшення викидів вуглецю, мінімізації відходів та підвищення ефективності використання ресурсів. Включає такі заходи: використання енергоефективного транспорту, зменшення відходів упаковки, впровадження зворотної логістики для переробки, оптимізація маршрутів доставки для економії палива	Початкові витрати на впровадження зелених логістичних рішень можуть бути високими, що потенційно може стримувати підприємства від здійснення необхідних інвестицій. Крім того, ефективність зеленої логістики залежить від наявності допоміжної інфраструктури, технологічного прогресу та нормативно-правової бази
Фінансування зеленого клімату	Мобілізація та розподіл фінансових ресурсів на проекти та ініціативи, що пом'якшують викиди парникових газів, підвищують стійкість до впливу клімату та сприяють низьковуглецевому, стійкому до змін клімату розвитку. Ці інвестиції є важливими для переходу до зеленої економіки, оскільки вони підтримують розвиток і впровадження відновлюваної енергії, заходи енергоефективності, сталу інфраструктуру та кліматично розумне сільське господарство	Доступ до фінансування, особливо для країн, що розвиваються, та дрібномасштабних проєктів, може бути обмеженим, що перешкоджає їхній здатності впроваджувати зелені технології та практики. Крім того, ефективність зеленого фінансування кліматичних заходів залежить від таких факторів, як узгодженість політики, інституційний потенціал і прозорість у виборі та реалізації проєктів
Зелені технології	Охоплюють широкий спектр інновацій та практик, спрямованих на скорочення споживання ресурсів, мінімізацію забруднення та пом'якшення наслідків зміни клімату. Включають відновлювані джерела енергії (сонячна та вітрова енергія, енергоефективні прилади та транспортні засоби, рішення для управління відходами та стале сільське господарство)	Впровадження зелених технологій може вимагати значних початкових інвестицій, а наявність фінансування та стимулів може відрізнятись залежно від нормативно-правової бази та ринкових умов. Крім того, темпи технологічних інновацій можуть випереджати регуляторні та політичні реакції, що призведе до прогалин у впровадженні та потенційних спотворень ринку
Екологічна стійкість	На основі відповідального управління та захисту природних ресурсів та екосистем передбачає забезпечення того, щоб нинішнє покоління могло задовольнити свої потреби, не завдаючи шкоди здатності майбутніх поколінь робити те ж саме	Економічне зростання, зумовлене нестійкою практикою, такою як надмірна експлуатація природних ресурсів або забруднюючі галузі промисловості, може підірвати цілі екологічної стійкості. Досягнення екологічної стійкості може вимагати компромісів з безпосередніми економічними інтересами, що створює труднощі для політиків та корпорацій, які прагнуть знайти баланс між економічним розширенням і збереженням навколишнього середовища

Джерело: складено за [8].

Результати аналізу SEM – ANN

Змінна	SEM	ANN
Зелені податки	Позитивно та суттєво впливає на зелену економіку	Є 2-м за важливістю фактором, що впливає на зелену економіку
Зелена логістика	Позитивно та суттєво впливає на зелену економіку	Є 1-м за важливістю фактором, що впливає на зелену економіку
Фінансування зеленого клімату	Позитивно та суттєво впливає на зелену економіку	Є 5-м за важливістю фактором, що впливає на зелену економіку
Зелені технології	Позитивно та суттєво впливають на зелену економіку. Зелені технології не мають посередницького впливу на зелену економіку через зелені податки, зелену логістику та зелене кліматичне фінансування	Є 4-м за важливістю фактором, що впливає на зелену економіку
Екологічна стійкість	Позитивно та суттєво впливає на зелену економіку. Екологічна стійкість не має посередницького впливу на зелену економіку через зелені податки та зелену логістику. Екологічна стійкість опосередковує зв'язок між зеленим кліматичним фінансуванням і зеленою економікою	Є 3-м за важливістю фактором, що впливає на зелену економіку

Джерело: складено за [8].

Таблиця 5

Зв'язок між ініціативами приватного сектора та «озелененням» економіки

Позитивний зв'язок	Негативний зв'язок
Громадяни, які сприймають взаємодію між приватним сектором та урядом як синергетичну, більш схильні підтримувати саморегулювання приватного сектора та водночас не протидіяти втручанню уряду щодо конкретних проблем екологічної політики	Громадяни з антагоністичним сприйняттям взаємодії між державою та фірмами схильні вважати регулювання приватного сектора та державне регулювання в певних екологічних сферах такими, що дотримуються логіки нульової суми. Ця логіка нульової суми означає, що більша частина одного виду діяльності послаблює інший. Таким чином, з антагоністичної точки зору, екологічне суспільне благо забезпечується найефективніше та найдієвіше, коли його забезпечує лише один із двох типів суб'єктів
Громадяни, які сприймають відносини між приватним сектором та урядом як антагоністичні, більш схильні підтримувати або здійснювати саморегулювання приватного сектора, або державне регулювання щодо конкретних екологічних проблем	Віра в реактивний процес озеленення передбачає, що суб'єкти приватного сектора зменшуватимуть вплив свого бізнесу на навколишнє середовище лише тоді, коли суспільний або регуляторний тиск стане сильним
Громадяни, які вірять в «автоматичний» процес озеленення приватного сектора, частіше сприймають взаємодію між приватним сектором та урядом як синергетичну	Громадяни, які вірять в «автоматичний» процес озеленення, частіше сприймають уряд як такий, що перешкоджає зусиллям приватного сектора щодо вирішення екологічних проблем
–	Громадяни, які вірять у «реактивний» процес озеленення економіки, частіше сприймають приватний сектор як перешкоду для зусиль уряду щодо вирішення екологічних проблем

Джерело: складено за [10].

міки на основі стратегії «розробки сталої, низьковуглецевої, ресурсоефективної та конкурентоспроможної економіки» [13].

У роботі [15] підкреслюється роль політик та інструментів у створенні сприятливого інститу-

ційного середовища, що сприяє становленню зеленої економіки, впровадженню нових ринкових і культурних моделей. Відповідно, актуалізується значення політичного ландшафту для озеленення економіки, а відсутність комплексної політики має

бути визначена як перешкода. При цьому візуалізація політичного ландшафту за країнами ЄС показує, що встановлені політики становлять лише меншість визначених втручань (9/30), тоді як політики, що перебувають у розробці, та ідеї є більш поширеними (21/30) [15].

М. С. Friant та ін. [16] провели аналіз європейських економічних політик у контексті розвитку зеленої економіки та згрупували їх таким чином: *політики реформування* (зменшення нерівності передбачається лише шляхом кращого розподілу майбутніх економічних вигод, а не шляхом перерозподілу поточного багатства. Це передбачає, що соціальна справедливість може бути покращена лише за умови зростання ВВП, що передбачає здатність біосфери підтримувати подальше економічне зростання, незважаючи на дедалі більше доказів протилежного); *техноцентричні політики* (чітка спрямованість на ефективне використання ресурсів та технологічні зміни як шлях до зеленої економіки. Програми запобігання утворенню відходів повинні включати деякі високоцінні варіанти утримання, такі як скорочення (R_1), повторне використання (R_2), ремонт (R_3), модернізація (пов'язана з R_4 – refurbish) та переробка (R_5)); *базові (загальні) політики* (володіння зеленими технологіями та справедливість у розподілі їх переваг).

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз наукових публікацій за виділеними загальними напрямками досліджень проблематики державного регулювання зеленої економіки свідчить, що публікації, присвячені поглибленню теоретичного підґрунтя розвитку зеленої економіки, зосереджуються в основному на інституційно-технологічній спрямованості та ролі держави у впровадженні екологічних технологій, ефективності використання ресурсів і досягненні цілей сталого розвитку. Деякі дослідження зосереджуються на результативності політики зеленої економіки, зокрема в міських системах і цифрових фінансах, враховуючи вплив діджиталізації на ці процеси. Крім того, часто розглядається просторово-регіональний аспект розвитку зеленої економіки, а саме, як індустріальна концентрація та агломерація впливають на її ефективність.

Таким чином, розвиток зеленої економіки є багатовимірним процесом, де поєднуються фіскальні, фінансові, технологічні та культурні інструменти. Для України актуальним буде поєднання європейських технологічних рішень із системним розвитком інституційної довіри та екологічної свідомості населення. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. The European Green Deal. Striving to be the first climate-neutral continent. *European Commission*. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en
2. Financing the green transition: The European Green Deal Investment Plan and Just Transition Mechanism. *European Commission*. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_17
3. The Green Deal Industrial Plan. Putting Europe's net-zero industry in the lead. *European Commission*. URL: https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/green-deal-industrial-plan_en
4. Magazzino C., Taghvaei V., Soretz S. et al. Defining green development and its green factors: Exploring their relationship with green economy and green growth. *Encyclopedia of Monetary Policy, Financial Markets and Banking*. 2025. Vol. 2. P. 196–200. DOI: <https://doi.org/10.1016/B978-0-44-313776-1.00241-5>
5. Ni L., Ahmad S. F., Alshammari T. O. et al. The role of environmental regulation and green human capital towards sustainable development: The mediating role of green innovation and industry upgradation. *Journal of Cleaner Production*. 2023. Vol. 421. Art. 138497. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2023.138497>
6. Graham N. Green dreams or fossil schemes? Mapping Canada's green growth policy-planning network. *Energy Research & Social Science*. 2025. Vol. 123. Art. 104038. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.erss.2025.104038>
7. Hnini R., Senhaji N., Bensouda M. et al. Green taxes to promote energy efficiency: A literature review. *Procedia Computer Science*. 2025. Vol. 265. P. 420–425. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.procs.2025.07.200>
8. Rahman Md. M., Hossain Md. E. Integrating green tax, green logistics, green climate finance, green technology, and sustainability for a green economy: SEM-ANN approaches. *Sustainable Futures*. 2025. Vol. 9. Art. 100795. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.sftr.2025.100795>
9. Alharbi S. S., Mamun Md. Al., Boubaker S., Rizvi S. K. A. Green finance and renewable energy: A worldwide evidence. *Energy Economics*. 2023. Vol. 118. Art. 106499. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.eneco.2022.106499>
10. Kolcava D., Bernauer T. Greening the Economy through Voluntary Private Sector Initiatives or Government Regulation? A Public Opinion Perspective. *Environmental Science & Policy*. 2021. Vol. 115. P. 61–70. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2020.09.013>
11. Zhang D., Mohsin M., Taghizadeh-Hesary F. Does green finance counteract the climate change mitigation: asymmetric effect of renewable energy investment and R&D. *Energy Economics*. 2022. Vol. 113. Art. 106183. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.eneco.2022.106183>

12. Kolupaieva I., Lindahl M. Policy recommendations for building a circular Ukraine. *Journal of Cleaner Production*. 2025. Vol. 492. Art. 144835. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2025.144835>
13. Hartley K., Schülzchen S., Bakker C. A., Kirchherr J. A policy framework for the circular economy: Lessons from the EU. *Journal of Cleaner Production*. 2023. Vol. 412. Art. 137176. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2023.137176>
14. Bocken N. M. P., Olivetti E. A., Cullen J. M., Potting J., Lifset J. P. R. Taking the Circularity to the Next Level: A Special Issue on the Circular Economy. *Journal of Industrial Ecology*. 2017. Vol. 21. Iss. 3. P. 476–482. DOI: <https://doi.org/10.1111/jiec.12606>
15. Puglia M., Parker L., Clube R. K. M. et al. The circular policy canvas: Mapping the European Union's policies for a sustainable fashion textiles industry. *Resources, Conservation and Recycling*. 2024. Vol. 204. Art. 107459. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2024.107459>
16. Friant M. C., Vermeulen W. J. V., Salomone R. Analysing European Union circular economy policies: words versus actions. *Sustainable Production and Consumption*. 2021. Vol. 27. P. 337–353. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.spc.2020.11.001>
- network. *Energy Research & Social Science*, 123. Art. 104038. <https://doi.org/10.1016/j.erss.2025.104038>
- Hartley K., Schülzchen S., Bakker C. A. & Kirchherr J. (2023). A policy framework for the circular economy: Lessons from the EU. *Journal of Cleaner Production*, 412. Art. 137176. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2023.137176>
- Hnini R., Senhaji N. & Bensouda M. (2025). Green taxes to promote energy efficiency: A literature review. *Procedia Computer Science*, 265, 420–425. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2025.07.200>
- Kolcava D. & Bernauer T. (2021). Greening the Economy through Voluntary Private Sector Initiatives or Government Regulation? A Public Opinion Perspective. *Environmental Science & Policy*, 115, 61–70. <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2020.09.013>
- Kolupaieva I. & Lindahl M. (2025). Policy recommendations for building a circular Ukraine. *Journal of Cleaner Production*, 492. Art. 144835. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2025.144835>
- Magazzino C., Taghvaei V. & Soretz S. (2025). Defining green development and its green factors: Exploring their relationship with green economy and green growth. *Encyclopedia of Monetary Policy, Financial Markets and Banking* (P. 196–200). <https://doi.org/10.1016/B978-0-44-313776-1.00241-5>
- Ni L., Ahmad S. F. & Alshammari T. O. (2023). The role of environmental regulation and green human capital towards sustainable development: The mediating role of green innovation and industry upgradation. *Journal of Cleaner Production*, 421. Art. 138497. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2023.138497>
- Puglia M., Parker L. & Clube R. K. M. (2024). The circular policy canvas: Mapping the European Union's policies for a sustainable fashion textiles industry. *Resources, Conservation and Recycling*, 204. Art. 107459. <https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2024.107459>
- Rahman Md. M. & Hossain Md. E. (2025). Integrating green tax, green logistics, green climate finance, green technology, and sustainability for a green economy: SEM-ANN approaches. *Sustainable Futures*, 9. Art. 100795. <https://doi.org/10.1016/j.sftr.2025.100795>
- Zhang D., Mohsin M. & Taghizadeh-Hesary F. (2022). Does green finance counteract the climate change mitigation: asymmetric effect of renewable energy investment and R&D. *Energy Economics*, 113. Art. 106183. <https://doi.org/10.1016/j.eneco.2022.106183>

REFERENCES

- Alharbi S. S., Mamun Md. Al., Boubaker S. & Rizvi S. K. A. (2023). Green finance and renewable energy: A worldwide evidence. *Energy Economics*, 118. Art. 106499. <https://doi.org/10.1016/j.eneco.2022.106499>
- Bocken N. M. P., Olivetti E. A., Cullen J. M., Potting J. & Lifset J. P. R. (2017). Taking the Circularity to the Next Level: A Special Issue on the Circular Economy. *Journal of Industrial Ecology*, 3(21), 476–482. <https://doi.org/10.1111/jiec.12606>
- European Commission. *The European Green Deal. Striving to be the first climate-neutral continent*. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en
- European Commission. *The Green Deal Industrial Plan. Putting Europe's net-zero industry in the lead*. https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/green-deal-industrial-plan_en
- European Commission. *Financing the green transition: The European Green Deal Investment Plan and Just Transition Mechanism*. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_17
- Friant M. C., Vermeulen W. J. V. & Salomone R. (2021). Analysing European Union circular economy policies: words versus actions. *Sustainable Production and Consumption*, 27, 337–353. <https://doi.org/10.1016/j.spc.2020.11.001>
- Graham N. (2025). Green dreams or fossil schemes? Mapping Canada's green growth policy-planning

Стаття надійшла до редакції / Received: 18.01.2026
Статтю прийнято до публікації / Accepted: 02.02.2026
Оприлюднено / Published: 31.03.2026